

Nr 63

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om avdragsrätt vid beskattningen för avgift till branschorganisationer

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 466 av herr *Ivar Johansson* samt II: 575 av herrar *Kollberg* och *Bohman*, har hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att anvisningarna till 19 § och punkt 1 av anvisningarna till 20 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola erhålla ändrad lydelse samt att i anvisningarna till 22 § samma lag skall införas en nionde punkt, i anvisningarna till 25 § samma lag en femte punkt, i anvisningarna till 28 § samma lag en nionde punkt, i anvisningarna till 29 § sagda lag en femtonde punkt och i anvisningarna till 33 § nämnda lag en femte punkt, allt på sätt nedan angives.

Anvisningar

till 19 §.

Socialhjälp, begravningshjälp — — — skattepliktig inkomst. Detsamma gäller i fråga om medlemsavgifter, som influtit till andra föreningar än arbetsgivareföreningar och sådana föreningar, som jämlikt punkt 15 första stycket av anvisningarna till 29 § äro att anse såsom branschorganisationer.

Utbytes sådan — — — skattepliktig intäkt.

Bestämmelsen att — — — sistnämnda lag.

till 20 §.

1. Till skattskyldigs — — — är medlem. Att i vissa speciella fall avdrag dock får göras för dylika premier och avgifter framgår av stadgandena i

punkt 9 av anvisningarna till 22 §, 25 § 1 mom., punkt 5 av anvisningarna till 25 §, punkt 15 av anvisningarna till 29 §, 33 § 1 mom., punkt 5 av anvisningarna till sistnämnda paragraf och 46 § 2 mom.

till 22 §.

9. Skattskyldig må åtnjuta avdrag för avgifter och bidrag till arbetsgivareförening och branschorganisation (se punkt 15 första stycket av anvisningarna till 29 §).

till 25 §.

5. I fråga om fastighet, för vilken intäkten skall beräknas enligt 24 § 1 mom., må avdrag åtnjutas för avgifter och bidrag till arbetsgivareförening och branschorganisation (se punkt 15 första stycket av anvisningarna till 29 §).

till 28 §.

9. Såsom intäkt av rörelse anses ock medlemsavgifter, som influtit till arbetsgivareföreningar och sådana föreningar, som jämlikt punkt 15 första stycket av anvisningarna till 29 § äro att anse såsom branschorganisationer. Beträffande avkastning å sådan förenings kapital skall vad i punkt 2 andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning. I följd härav får i regel ränteintäkt, som uppbäres av förening som nu nämnts, anses utgöra intäkt av rörelse.

till 29 §.

15. Skattskyldig må åtnjuta avdrag för avgifter och bidrag till arbetsgivareförening och branschorganisation. Med branschorganisation förstås förening, vars verksamhet helt eller till helt övervägande del består i att fullgöra gemensamma arbetsuppgifter för av medlemmarna bedriven jordbruksdrift, fastighetsförvaltning eller rörelse, att tillhandagå medlemmarna vid utövande av näringsverksamhet som nyss sagts, att företräda medlemmarna i deras egenskap av näringsidkare eller att eljest främja näringsverksamhet av ovan angivet slag, som utövas av medlemmar i föreningen. Är enligt lag eller författning medlemskap av viss organisation förutsättning för utövande av viss yrkesverksamhet, såsom i fråga om Sveriges advokatsamfund, skall organisationen anses såsom sådan branschorganisation som nu nämnts.

Förening, för vilken medlemsavgifter äro skattepliktig intäkt, må vid inkomstberäkningen göra avdrag — förutom för omkostnader för intäkters förvärvande och bibehållande — för vad till medlemmarna utbetalts i anledning av att de varit indragna i arbetskonflikt eller annan därmed jämförlig konflikt, så ock för belopp, som i räkenskaperna avsatts till särskild fond för utbetalning av konfliktbidrag, som nyss sagts. Belopp, som tages i anspråk eller eljest återföres från sådan fond, skall av föreningen upptagas såsom skattepliktig intäkt.

Sveriges advokatsamfund må njuta avdrag jämväl för belopp, som utbetalats för ersättande av skada, som åsamkats uppdragsgivare genom brottsligt förfarande från advokats eller hos advokat anställds sida, samt för belopp, som i räkenskaperna avsatts till Sveriges advokatsamfunds ersättningsfond. Belopp, som tages i anspråk eller eljest återföres från ersättningsfonden, skall av samfundet upptagas såsom skattepliktig intäkt.

till 33 §.

5. Är enligt lag eller författning medlemskap av viss organisation förutsättning för innehavet av den skattskyldiges tjänst, må avdrag åtnjutas för avgifter och bidrag till sådan organisation.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock att lagen icke skall äga tillämpning vid 1959 års taxering eller vid eftertaxering för år 1959 eller tidigare år.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 575.

I enlighet med utskottets hemställan i memorial nr 53 har riksdagen vid vårsessionen beslutat att till innevarande års höstsession uppskjuta behandlingen av de föreliggande motionerna.

Bland de för samtliga förvärvskällor gemensamma bestämmelserna i 20 § kommunalskattelagen ingår som huvudregel, att från bruttointäkterna i en förvärvskälla skall avräknas »alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande». I nämnda paragraf anges vidare, att avdrag inte må ske för »den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter». Punkt 1 av anvisningarna till samma paragraf upptar den regeln, att till skattskyldigs levnadskostnader skall räknas, bland annat, »avgifter till kassor, föreningar och andra sammanslutningar, i vilka den skattskyldige är medlem». Samtidigt anges dock, att speciella regler gäller beträffande avgifter, vilka av medlem i bostadsförening erlägges till föreningen eller av delägare i bostadsaktiebolag till bolaget.

Vidare finnes i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen angivet, att till andra föreningar än bostadsföreningar influtna medlemsavgifter inte är att hänföra till skattepliktig inkomst.

På grundval av nu återgivna bestämmelser har utbildats en praxis av innebörd, bland annat, att medlemmar i s. k. branschorganisationer och liknande sammanslutningar inom näringslivet vägras avdrag vid inkomsttaxeringen för sina avgifter till ifrågavarande organisationer. I vissa utslag har

regeringsrätten uttalat att avdrag icke lagligen kan medges för erlagda medlemsavgifter, ändå att avgifterna föranletts av den skattskyldiges förvärvsverksamhet.

Frågan om avdragsrätt och skatteplikt för medlemsavgifter vid inkomsttaxeringen har under längre tid varit föremål för uppmärksamhet. I proposition nr 173 till 1949 års riksdag framlades ett förslag till ändrad lagstiftning i ämnet. På hemställan av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 48 avslogs dock propositionen av riksdagen, som i stället i skrivelse till Kungl. Maj:t begärde nytt förslag. Skrivelsen överlämnades till skattelagssakkunniga, som den 2 december 1958 avlämnade promemoria angående avdragsrätt vid beskattningen för vissa medlemsavgifter och bidrag. Vad angår bidragen föreslog de sakkunniga att försäkringsbolagen skulle erhålla avdrag vid beskattningen för vad som lämnas för att stödja verksamhet av skadeförebyggande art. Proposition på grundval av de sakkunnigas förslag i denna del antogs av årets riksdag vid vårsessionen (proposition nr 137, bevillningsutskottets betänkande nr 48). De sakkunnigas förslag såvitt gäller medlemsavgifter är däremot efter remissbehandling föremål för prövning inom finansdepartementet.

Skattelagssakkunnigas förslag angående medlemsavgifter innebär i kortlighet att avdrag för sådan avgift skall medges vid beräkning av inkomst av rörelse för avgifter till arbetsgivarföreningar, branschorganisationer och till Sveriges advokatsamfund. Från inkomst av annan fastighet skall avdrag beviljas för avgifter till fastighetsägarförening. I fråga om inkomst av tjänst anser de sakkunniga att avdrag skall ifrågakomma endast för avgift till advokatsamfundet. Avdragsrätt för avgift hos medlemmen skall motsvaras av skatteplikt för mottagande föreningen eller organisationen.

I förenämnda propositionen nr 137 uttalade departementschefen beträffande skattelagssakkunnigas förslag rörande avdragsrätt för medlemsavgifter att det vid genomgång av remissvaren kunnat konstateras, att förslaget inrymmer åtskilliga problem, i fråga om vilka skilda lösningar kan diskuteras. Denna fråga borde därför underkastas mera ingående överväganden än som hittills kunnat ske. I samband därmed syntes önskvärt att närmare klarlägga de statsfinansiella konsekvenserna av skattelagssakkunnigas förslag i angivna del.

I de förevarande motionerna framhålles att det skulle vara ytterst beklagligt om avgörandet av frågan om avdragsrätt för avgift till branschorganisationer nu skulle ytterligare förhalas. Några principiella motsättningar torde inte råda i fråga om det berättigade i att företagare inom jordbruk och fiske liksom inom industri, handel och andra verksamhetsgrenar erhåller avdrag för avgifter till sina näringsorganisationer. Avgifterna till branschföreningarna utgör i realiteten en ersättning till organisationen för sådana kostnader som, om dessa direkt bestritts av de skattskyldiga, otvivelaktigt varit att hänföra till avdragsgilla omkostnader i verksamheten. De har alltså

samma karaktär som de försäkringsföretagens bidrag till skadeförebyggande verksamhet, som enligt det vid värriksdagen antagna förslaget i proposition nr 137 gjorts avdragsgilla. Enligt gällande lag, sådan den tolkats av regeringsrätten, är emellertid medlemsavgifterna att anse såsom »levnads-kostnader», oavsett om de erlagts av fysiska personer eller av aktiebolag, ekonomiska föreningar eller andra juridiska personer. T. o. m. företagare, som enligt uttryckligt lagstadgande vid straffpåföljd är skyldig att för utövande av sin verksamhet vara medlem i viss organisation, vägras avdrag, exempelvis utövare av advokatverksamhet för avgifterna till Sveriges advokatsamfund.

Mot skattelagssakkunnigas förslag har under remissbehandlingen framställt vissa erinringar. Ej heller motionärerna finner förslaget invändningsfritt. Med hänsyn till den betydelse vid prövningen av frågan om avdragsrätt för medlemsavgifter som 1949 års riksdag tillmätt det centrala taxeringsorganets verksamhet liksom ock till den ingående granskning riksskattenämnden synes ha underkastat skattelagssakkunnigas förslag bör nämndens däröver avgivna yttrande, varav transumt i nu förevarande del bifogats motionen II: 575, tillmätas särskild vikt vid prövningen av denna lagstiftningsfråga. En lösning av frågan i enlighet med vad riksskattenämnden föreslår skulle tillgodose de önskemål som riksdagen framförde vid frågans behandling för tio år sedan. Uttagande av skatt vid utbetalande av konfliktbidrag, vilka är att hänföra till inkomst av tjänst, skulle alltså kunna undvikas. De olägenheter av praktisk natur som befarades uppkomma vid tillämpning av 1949 års förslag skulle också bli eliminerade. Motionärerna föreslår att de nya bestämmelserna tillämpas från och med 1960 års taxering.

Eftersom departementschefen jämväl åberopat statsfinansiella skäl för sin underlåtenhet att redan nu framlägga proposition i ämnet, erinrar motionärerna om att det av dem förordade förslaget inte avser att skapa skattelättnad för vissa kategorier skattskyldiga utan endast att rätta till en påtaglig brist i reglerna för den skattemässiga inkomstberäkningen, som i vissa fall leder till en högre skattepliktig inkomst än som rätteligen bort redovisas. Det skattebortfall reformen kan komma att föranleda är icke av sådan storleksordning, att det kan tänkas i nämnvärd grad påverka det statsfinansiella läget.

Utskottet. I de förevarande motionerna har yrkats lagstiftning av innebörd att avdrag vid beskattningen måtte medges för avgift till branschorganisationer. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen är ett av skattelagssakkunniga avlämnat förslag i ämnet för närvarande föremål för prövning inom finansdepartementet. Enligt utskottets mening bör riksdagen under sådana förhållanden inte nu ta ställning till den lagstiftning på området som förordats i motionerna. Utskottet, som är medvetet om att spørsmålet om avdragsrätt för medlemsavgifter är av komplicerad na-

tur, vill emellertid understryka önskvärdheten av att denna fråga snarast möjligt erhåller en positiv lösning.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att de likalydande motionerna I: 466 av herr Ivar Johansson samt II: 575 av herrar Kollberg och Bohman måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anförts, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 3 december 1959

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Hagberg, Eriksson, Snygg, Spetz, Gustaf Elofsson, fröken Ranmark, herrar Söderquist, Oscar Carlsson, Bengtson och Wärnberg; samt

från andra kammaren: herrar Ericsson i Kinna, Sundström*, Brandt i Aspabruk, Nilsson i Svalöv*, Kollberg, Allard, Vigelsbo, Kärlander*, Magnusson i Borås och Gustafson i Göteborg*.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.